

Verandering en continuïteit

Het theater bij de Waalse burenen(2)

In Etcetera 39 schetste Benoît Vreux het institutionele kader van het theater in in Franstalig België. In een tweede artikel beschrijft hij twee experimenten die dat theater grondig hebben vernieuwd: het Vicinal en het Parvis.

Aan het eind van de jaren zestig vinden er in het Franstalige landsgedeelte van het dan nog unitaire België twee experimenten plaats, die hun stempel zullen drukken op de hedendaagse theatergeschiedenis van die Gemeenschap. Het gaat om het experiment van het Théâtre du Parvis en om de zoektocht van het Théâtre Laboratoire Vicinal.

Het eerste, het Théâtre du Parvis, past in het kader van de opbouw van een teksttheater en de vorming van een theaterpraktijk die de opvoering in vraag stelt. In die zin is het een voortzetting van de tendensen van het Franse theater.

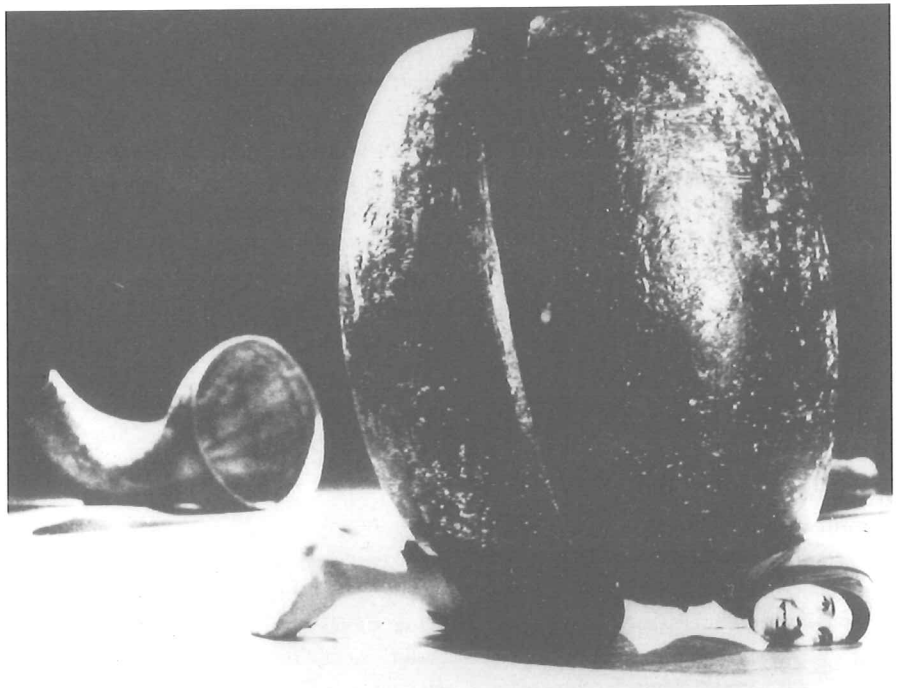
Het tweede, het Théâtre Laboratoire Vicinal, doet zich van meet af aan op meer radicale wijze gelden vanuit een behoefte aan en een esthetica van de grensoverschrijding.

Beide praktijken, hoe verschillend ze onderling ook zijn, maken deel uit van dezelfde dynamiek die het westerse theater aan het eind van de jaren zestig op zijn grondvesten deed trillen, met het Living Theatre, Bread and Puppet, Grotowski, Ronconi, Mnouchkine, het Open Theatre, Bob Wilson, Peter Stein of Patrice Chéreau. Deze revolutie werd gekenmerkt door een verlangen naar de terugkeer naar de oorsprong van het

theater, of die nu historisch is - het theater als ritueel - dan wel structureel - het theater als tekst en sociaal gegeven. Ze had de bestaande Belgische Franstalige instellingen, die nauwelijks openstonden voor de nieuwe, door de menswetenschappen aangebrachte interpretatieschema's of er niet op uit waren om nieuwe gedragscodes op de planken vast te leggen, ongemoeid gelaten.

Meer nog dan het voorgaande slaat de materialistische benadering van het toneel een brug tussen het Théâtre du Parvis en het Théâtre Laboratoire Vicinal. Of het nu gaat om een historisch materialisme, ontstaan uit het marxisme maar ook uit het studentenoproer van 1968, zoals in het geval van het Théâtre du Parvis, dan wel om een oer-materialisme zoals we dat bij Artaud terugvinden, voor beide bewegingen staat de 'materie' van het theater centraal. De twee experimenten gaan lijnrecht in tegen het toentertijd heersende idealisme in het Franstalige theater en veroorzaken een schok waarvan de nawerking zich nu nog laat gevoelen.

Vreemd genoeg ontstaan en verdwijnen beide experimenten in dezelfde periode, tussen 1968 en 1973. De kortstondige duur ervan versterkt bovendien in de loop der jaren hun symbolische betekenis. Als wij vandaag de dag van een traditie van het Franstalige theater in België kunnen gewagen, dan vertrekt die ongetwijfeld in de eerste plaats van de bovengenoemde bewegingen. Immers, zoals voor elk vernieuwend experiment was hun impact zo groot dat een hele reeks toneelmakers er nog altijd, bewust of onbewust, naar teruggrijpt, en dat tegelijk het verleden zelf opnieuw bekeken

I, Théâtre Laboratoire Vicinal /
N. Hellyn A.M.L.